

RA

POD

RT!

**ryze
avantgardní
pravidelná
občas
rýpavá
tiskovina**

V

Já mám právo sedět!

Úvodník ▲ Jan Henyš

Letošní Šrámkova Sobotka už je dávno za půlí své pouti a na mnohých tělech je to už znát ažaž. Není tedy od věci čas od času ulevit znavené páteři a využít němých služeb ikonických červených židliček na zahradě Šrámkova domu. Ač čalounění prosté, svými zády podpřou ta naše ve chvílích nejnutnějších. Při autorských čteních, filmových promítáních, divadelních představeních, koncertech.

Ano, i při koncertech zůstávají židličky neúprosně na místě. Tancechtiví musejí hledat prostor stranou, nebo se pokusit o tanec vsedě. Ať už jsme se jen decentně pohupovali, nebo divočili jako smyslů zbavení jako na Mutanty před pár lety, mohli jsme to dělat v přímém kontaktu s kapelou. Letos musejí hudebníci a hudebnice sledovat poloprázdné hlediště, zatímco tančící publikum se tísní někde „mimochodem“.

Rozumíme, že ne každému jeho zdravotní stav dovolí poslechnout si celý koncert vestoje, ale není to důvod, aby si většina z nás, včetně účinkujících, užila produkci jen napůl. My bychom to na nohou vydrželi, slibujeme!

Autor by i tančil, a to se obvykle stydí.

PROGRAM - ČTVRTEK 7/7

9:00 Spořitelna

Neviditelná města Jiřího Kratochvíla – přednáška doc. PhDr. Zbyňka Fišera, Ph.D., o tom, kdy se fiktivní text stává bedekrem

13:30 Děkanství

O Nádraží – s Liborem Vackem o scénickém čtení Nádraží

14:00 Zahrada Šrámkova domu

Brněnští básníci – autorské čtení Zbyňka Fišera, ukazující sílu básnického jazyka, imaginace a utrpení bezmocných

15:00 Humprecht

(sraz před hřbitovem, hromadný odchod)

Luka – scénické čtení a impresie lyrikou provoněné krajiny

16:00 Spořitelna

S Petrem Novákem a Markem Jandákem – beseda o tom, kam se poděli Arméni a Řekové

16:00 Děkanství

(pro děti od 3 let, vstupné 60 Kč)

Kde budeme bydlet – divadlo uskupení vi.TVOR o medvědovi, který se kvůli své hamižnosti dostane do potíží

19:30 Spořitelna

O identitu a svobodu – setkání klasické i současné ukrajinské a ruské poezie v rámci poetického večera

20:30 Sokolovna

Svědectví o životě v KLDŘ – divadelní inscenace souboru Beze jména Liberec inspirovaná stejnojmennou knihou Niny Špitálníkové

21:30 Zahrada Šrámkova domu

Šumná Jizera, Šumná Mladá Boleslav, Šumný Český ráj – projekce tří filmových „street movie“ s úvodním komentářem Radovana Lipuse

Pizzerie Maštal**Snídaně (7:30–10:00):**

Semtínský hemenex

Oběd (12:00–15:00):

Hovězí vývar s nudlemi

Svíčková na smetaně, houskový knedlík, brusinkový terč

Čočka na kyselo s uzeným masem a kyselou okurkou

Čočka na kyselo s vajíčkem

Večeře (17:00–20:00):

Zeleninová polévka

Míchaný salát, pečené kuřecí paličky

Smažený květák s vařeným bramborem, tatarská omáčka

Vokýnko

Ořechový koláč

Evina pomazánka

Antonín Profous na plac!

Jazykové okénko ▲ Antonín Profous

Dolní Bousov, městys 4½ km jz. od *Sobotky*: 1330 Buso de Busow, Busonis de Busow, RB. III, 641; RDP. 84 decan. Hradist.: r. 1352 Bussow, 1369 Russaw (!), 1384–99 Bussow; 1398 ad E. in Wlcziepole — exec. pleb. in Busow, LC. V, 310; 1404 ad E. par. in Bussow, exec. pleb. in Rzitonicz, LC. VI, 128; 1542 (1497) Kost hrad.. Bausow mčko.. Bausow horzeynij dv. p. s p., DZ. 3 L 29; 1497 Bousov 1541 w doleynim Bausowie, DZ. 1 B 12; 1556 (ke Kostí) polovici mčka doleyssiho baussowa.. s pod. kost. w Bausowie, DZ. 12 D 24 n.; 1834 Unter-Bautzen (gewöhnlich nur Bautzen, Dolenj Bausow), Sommer II, 387; 1848 Bausow dolní, Pal. P. 110.

Od Dolního Bousova leží 2½ km k ssz. ves **Horní Bousov**: 1323 de Bussowcze, RT. I, 61; 1361 in Bussow, LEr. I, 32; ok. 1400 villa Busow monii Hradisst., U. hradišť. 22; 1542 (1497) v. před. jm.; úř. 1854 Bousov hořejní, 1886 B. Horní. Dnešní rozlišování obou Bousovů podle polohy na Dolní a Horní Bousov není od původu: dříve se Dolní Bousov jmenoval prostě Bousov, ale Horní

Bousov, který byl a je menší, se označoval z počátku *Bousovec* (= malý Bousov) a teprve od 15. stol. byl nazýván podle své vyšší polohy *Bousov hořejší* nebo *hořejní*.

Jméno *Bousov*, dříve *Búsov* původně znamenalo Bousův, t. dvůr. Os. jm. *Bús* se vykládá stažením z *Bohus*, které se však v starých památkách píše stejně jako *Bohuš*. Jméno *Bús* a pozdější *Bous* je doloženo jak z minulosti (1330 Buso de Busow, RB. III, 641), tak z přítomnosti (v Praze jsou příjmení Bous, Bousek a Bousák, v. Adr.). Se jménem *Bousov* srov. na Moravě jméno *Bousín* na Plumlovsku, r. 1343 Bohussin, Černý-Váša 52!

Upozornění

Biologický poplach ▲ Redakce

Upozorňujeme rodiče dětí, které navštěvují dětskou dílnu, že u jedné účastnice propukla sedmá nemoc. Doporučujeme sledovat děti kvůli možným příznakům, zejména vyrážce v oblasti úst a končetin.

Jak velké je maloměsto?

Raportáž ▲ Ondřej B. Vinš

Třetí přednáškové zastavení se týkalo toposu maloměsta v české próze. Literární kritik a historik Erik Gilk z olomoucké bohemistiky nás nejprve provedl teoretickým rámcem své přednášky, a sice koncepty J. Lotmana, M. Eliadeho a Z. Hrbaty. Musím ocenit

velmi organické splynutí této úvodní části s následným uvedením příkladů z románů, zejména od Karla Poláčka, jenž stojí ve středobodu jeho bádání. Věnoval se však i autorům a dílům ne vždy známým široké čtenářské obci. Doc. Gilk je suverénní rétor a jeho přednáška měla logicky vystavěnou strukturu, držela se tématu a v diskuzi se naplno ukázalo, že dokázal publikum beze zbytku zaujmout.

Autor si to užil.

Kult ohyzdnosti, výstava vděčnosti, klíč ke skutečnosti

Raportáž ▲ Ondřej Chaloupecký

Další den, další vernisáž, další hledání. Tentokrát ne hledání stínu jako v případě Adama Tománka a jeho výstavy *Za Konvema Na Hroby*, ale běžných výjevů života v Sobotce a jejím okolí, které zachytil Jaroslav Hodík.

Vernisáž výstavy jeho černobílých fotografií v prostorách městské knihovny zahájily rozpustile švitořivé tóny božského sága v podání roztomilého prostopášníka Jana Rýznara, Mistra z Vokýnka. Po úvodu Pavlíny Havlové, vedoucí městského kulturního střediska, se slova chopil Martin Petiška.

Jaroslava Hodíka představil jako portrétistu rájů a přesahů. „Když mistr Hodík fotí krajíc chleba, nefotí chléb. Fotí hostinu. Když fotí kříž, fotí přesah kříže. Zarostlý Kristus je symbolem zarostlých hodnot, které vyzývají, aby z nich člověk sňal břečťan a odkryl jejich pravý význam.“

Na rozdíl od jiných řečníků na festivalových vernisážích (viz článek *Who the f*ck is Luboš Patka* v druhém čísle *Raportlu*) se Petiška vystavovanému autorovi evidentně věnoval, chápal jeho dílo a věděl, jak ho návštěvníkům přiblížit.

Určitě si mohl odpustit květnatě znějící urážky moderního umění („marcipánová nuda“, „kult ohyzdnosti“, „mladí umělci si neuvědomují, že květy jsou dětmi kořenů“) i urážku ve formě docela debilní historky („A to dítě vykřiklo: Já nechci být moderní umělec!“). Když Petiška mluvil přímo o fotografiích Jaroslava Hodíka, dalo se s ním souhlasit víc. Hodíkovy fotografie jsou intimní a silné, člověk na ně opravdu dokáže hledět delší čas a hledat v nich na první pohled neviděné

významy. Vystavované fotografie Hodík pořídil v průběhu mnoha desítek let a zachytil na nich situace běžného života – sekání dříví, senoseč – i témata spojená s křesťanskou vírou, která autorovou tvorbou silně prostupuje už od konce 70. let, kdy konvertoval.

Autor už naštěstí nemusí vstávat na žádnou další vernisáž.

O náměstí možná smyšleném

Raportáž ▲ Kateřina Prášilová

Úterní čtení jsme během semináře s Liborem Vackem ocenili především jako perfektní dramaturgický krok. Během *Náměstí* byly totiž prezentovány texty ze sbírky *Fráňa Šrámek*, o níž referuje v reportáži seriálu Marie Ferynová. Pro podrobnosti o sbírce vás tedy odkazuji do této rubriky, je plná podrobností, citací a osvěžujících momentů. A protože publikace vyšla ve sto kusech a je dávno rozebraná, věnovali jsme dnešní seminář jejímu čtení. Tedy kdo tam nebyl, prohloupil. Čím déle jsme se věnovali detailům textů, tím více vzrůstal dojem, že se musí jednat o mystifikaci. Nikoliv na základě interpretace, ale z pocitu absurdity až nepravděpodobné. Ozval se tázající se hlas, zda jsou tyto mystifikační hrátky v pořádku. No, ba že. Zejména u takových modelů, jimž je už na středních školách budován nedotknutelný pomník romantických lyriků. V těchto případech mohou mystifikační texty pomoci přitáhnout čtenářovu pozornost zpět k jejich dílu a zprostředkovat mu nový kontext a nový úhel pohledu. A i když může být zcela smyšlený, může pomoci zbavit texty nánosu patosu. A to nemůže být nikdy špatně. V případě *Fráni Šrámka* se ještě chvíli nedozvíme, jak to s autorem textů je, a je to trochu jedno.

Srdečně zvu na dnešní seminář *O nádraží*. Vzhledem k tomu, že střeďeční nádražní čtení odpadlo, přichystal si Libor Vacek na dnes kompenzační program a čtení si uděláme sami. Co nás čeká, nevím, ale doporučuji vřele.

Autorka nemá tao.

Ostrava jako temnota / Brno jako cigárko na lavičce

Imprese ▲ Klára Krásenská

Dominik Bárt se houpe na židli, tam a zase nazpět. Je to gesto popření (ve škole se houpe natruc všemu) i gesto připoutání pozornosti. Dominik je vidět, říká Libor, určitě už jste na něj narazili. Být vidět (a *chtít* být autentický), nechat se nasvítit, houpat se na pódiu s nohama zaklesnutýma o stůl. Říkám si, co to asi znamená, odkud se to bere a kam ubírá, ale to jen tiše, aby se nepřeslechlo všechno ostatní. Brzy se totiž ukazuje, že Dominik má z čeho čerpat, tuší pohyby věcí a je jim tichým svědkem: „Tělo trne a duše jde jinam; děje se jen to, co se neopakuje, do čeho se nelze vrátit.“ Proud řeči se ještě tu a tam zasekne o váznoucí nebo trochu bludný verš, ale jiné za sebou zanechají silnou ozvěnu. Ostatně zvuková stránka textu je pro básníka důležitým prostorem, který ohledává. S geniem loci souvisí i strategie opakování; ta se v několika vrstvách rozehrála v pásmu *Bílý šum*, což by byl zajímavý námět k diskusi – žel, jsem příliš ostýchavá a málo pohotová posluchačka. Odkládám ještě poznámku: v rámci rozhovoru zaznělo bažení po kvalitní literární kritice, kritických hlasech, jejichž síla bude ve vzdělanosti, poučenosti a citlivosti. Ostatně letošní sobotecká dílna *Od interpretace ke kritice* by k tomu jistě měla co říci – tak kéž je to ještě jedno z plodných témat druhé poloviny festivalového týdne.

Autorka se doslechla, že je v módě mít známé v Brně.

Náhled do atmosférického Japonska

Imprese ▲ Laura Makovičková

Magická místa, záhadné okolnosti a hrdinové něčím zcela vyčnívající z klasické japonské tradice. Při čtení děl spisovatele Haruki Murakamiho se myšlenkami přeneseme do nám zcela nevysvětlitelných a tajuplných příběhů, které nám mohou připomenout jakýsi mlhavý sen.

V prostorách sobotecké spořitelny jsme měli možnost částečně nahlédnout do hlavy a rozebrat rozličné motivy japonského spisovatele. Jeho zdaleka nejúspěšnější český překladatel, dr. Tomáš Jurkovič, se rozpovídal nejen o uplynulých dvou stoletích japonské historie, která razantně ovlivnila také Murakamiho přístup k životu a psaní, ale výborně divákům objasnil i rodinné vztahy, které autorovu tvorbu formovaly do současné podoby. Dále jsme si poslechli zajímavé povídání o vztahu Murakamiho k západní hudbě, kterou často promítá do svých děl, někdy dokonce rovnou do jejich názvů.

Dr. Jurkovič pohovořil i o svém studiu na Karlově univerzitě a o svých začátcích v oboru. Jeho vyprávění o tom, jak poprvé přišel náhodou do styku s titulem *Hon na ovci*, zaujalo nejspíš všechny posluchače a posluchačky, mě osobně ale dvojnásob, jelikož jsem právě tuto knihu nedávno dočetla a pocity z ní jsou ve mně stále čerstvé.

Rozebírat Murakamiho magično přímo s člověkem, jehož práci jsem už předtím tak obdivovala, považuji za naprosto skvělou součást soboteckého festivalu.

Autorka má ráda knihu Na jih od hranic, na západ od slunce.

Čas na hodnocení

Raportáž ▲ Anna Josefína Nováková

Na festival ve středu přijel divadelní soubor D21 z pražských Vinohrad a uvedl svoji inscenaci pohádky *Až opadá listí z dubu*, kterou má ve svém repertoáru již deset let. Hlediště je plné. I když jsem přišla na dětské představení, na pohádku, necítím se nepatříčně: protože kolem mě sedí i spousta dospělých, a ne všichni dělají doprovod svým ratolestem. Atmosféru před začátkem si užívám; co chvíli do prostoru vyletí milé zvolání

některých z dětských diváků a divaček. Na scéně dominují štafle a dva stromy s několika málo předměty, které herci v představení využijí. Její strohost mě trochu zaskočí a pochybuju, jestli jsem ve správný čas na správném místě, přišla jsem přece na pohádku, byť werichovskou. Čekám aspoň na nějaké úvodní nena-pnelismy, ale ty nepřichází. Za chvíli ale zazní hlas Jana Wericha, začínající slovy: „Bylo nebylo, ale spíš bylo, než nebylo...“

Děj příběhu je jasný, a tím pádem čeká inscenátory úkol nelehký: Sedlák Čupera zvítězí nad alkoholickou závislostí, při odvykací kůře projde peklem, ale také vyhraje nad byrokraticky vytrvalým a důkladným čer-tem.

Čekala jsem, že inscenátoři pohádku upraví více pro dětské oči a nejsem si stoprocentně jistá, jestli děti plně pochopily např. hlavní zápletku, znázornění pekla (herci se schovali do tmy), nebo názvoslovnou aluzi „až opadá listí z dubu“ (na programu představení sice částečně byla, ale kdo z dětí program čte, co si budu...).

U představení tohoto typu nejvíce cením reakce dětí a atmosféru vládoucí v sále. Jelikož děti na začátku i na konci výskaly, a zároveň během pohádky byly tiše, hodnotím představení jako víceméně milé.

Autorka (ne)umí hodnotit.

Planeta Ró: „Fluidní“ kapela

Raportáž ▲ Vojta Kouřil

Do zahrady Šrámkova domu je vnášena aparatura kapely, kterou dnes večer uvidíme. Sobotecké pódium přeplněné technikou je pro mě nezvyk, minulý rok jsem nebyl svědkem žádné kapely vystupující na zdejší útulné stagi, pokud nepočítám sólové kytaristy. Ve vzduchu je již před zvukovou zkouškou cítit určité napětí, prosákla sem atmosféra hudebních festáků. Ta by byla více autentická, pokud by nebyl celý koncert určený k sezení.

Už nyní je znát, že nás čeká vystoupení plné zvukových efektů a experimentů s kytarovým zvukem. Na dřevěném pódiu leží řada pedálů, několik syntáků na stojanech, bicí souprava s drum padem, několik nástrojových aparátů a kytar. Kytarista mění svůj nástroj díky efektům na polyfonní syntezátor. O chvíli později hraje tvrdší rockové riffy. Zpěvák a kytarista z Jablkoně Michal Němec obhlíží

pódium z dálky a jednotliví členové kapely „zvučí“. U stanu se stoly zvukař ovládá mixážní pult.

Hodiny ukazují půl desáté, pódium je připravené a přicházejí návštěvníci. Všichni netrpělivě čekají a já si jdu pro pivo. U pytlíčku brambůrků vyhlížíme začátek vystoupení.

Kapela pozdním začátkem lehce pozdržela průběh programu, tímto tedy výtka k organizaci. Atmosféra je ale výborná. Přesně taková, jaká by měla na Sobotce být, jaká sem patří. Lidé přišli za kulturou, něco objevit a snad si to i oblíbit. A to se povedlo, lidé stojí, tancují, je to prostě festák. Moje nadšení souvisí s mojí láskou k hudbě, kterou bychom snad mohli označit za „fluidní“. Kytarový zvuk je utopený natolik, že tvoří konstantně rozteklý podklad zajímavé harmonie, neobvyklých rytmů a chytlavých neotřelých melodií. To všechno tady najdeme. Tu harmonii, rytmy i melodie. Kapela je fluidní jak zvukem, tak žánrově.

Více takovéto hudby bych skutečně ocenil. Ptám se ale, proč je celý prostor před stagí vyhrazen k sezení? Naprostá většina lidí chce tancovat, užívat si. Pro starší lidi je to naprosto pochopitelné. Kolik jich tu ale teď je? Lidé tancují i po stranách pódia a zadní část zahrady je plná života, zatímco v blízkosti kapely je pusto.

Autor shledal dnešní vystoupení nejlepším hudebním zážitkem v Sobotce za uplynulé dva roky, hned po Jardovi Svobodovi, ten byl taky fakt dobrej.

Smrt židlím!

Hejt ▲ Ondřej Černoš

První polovinu koncertu Krajiny Ró jsem strávil vzadu zhruba u zvukaře a druhou vpředu, usazen jako jeden z mála návštěvníků koncertu, na židli v třetí řadě. A teprve tam jsem pochopil, o co se kapela snaží a jak má znít. Zvukař a kapela odvedli skvělou práci, vše bylo konkrétní a čitelné, plné a prokreslené, ale právě jen zde, protože není prostě možné uzvučit prostor zahrady tak, aby podobný zážitek ze zvuku kapely měli i ti, kteří stojí někde na půl cesty bokem k Vokýnku. Takže si festival přivezl zajímavou kapelu se zajímavým zvukem a excelentními muzikanty, ale

zároveň divákům dal jen poslech zdálky jak zpoza plotu. Neúcta ke kapele, neúcta k divákům, neúcta ke zvukaři.

A to celé kvůli židlím. Smrt židlím!

Autor ještě neseseděl.

Friedrich Klehr: Byl bych rád, kdybych už nebyl jediný cizinec

Rozhovor ▲ Eliška Rybová a Martina taktěž

Vy už jezdíte na Sobotku osmým rokem. Jak to všechno začalo – jak jste se o Sobotce dozvěděl a co vás sem každý rok přivádí? A především, uměl jste už tehdy česky?

V roce 2015 jsem tady byl poprvé. Začal jsem se učit česky nejprve na jazykovce ve Frankfurtu, pak jsem začal jezdit do Prahy na jazykovku a učil jsem se tam. Pak soukromě s učitelkou v Praze, tam jsem se poznal s Hynkem Zlatníkem a ten mi vyprávěl o Šrámkově Sobotce. Tak jsem se na to podíval a líbilo se mi to tak, že jsem se každý rok vracel. Ale začal jsem se učit už asi tři roky předtím, myslím, že jinak bych z toho vůbec nic neměl.

Co na to vlastně říká vaše okolí? Ve Frankfurtu asi není tak úplně obvyklý se učit česky.

Bohužel ne, já neznám ani jediného Němce v mém osobním okolí, který mluví česky. Já znám ve Frankfurtu pár Čechů, ale to jsou staří exulanti. Jim jsem o tom vyprávěl, ale to jsou lidi, co o takové věci nemají

zájem, jim se spíš líbí taková česká dechovka s vozem-bouchem.

Tak to by se jim možná líbilo na předchozím ročníku s tématem folklóru. Takže jste do Čech jezdil, ale podle toho, jak to vyprávíte, tak jsem pochopila, že u vás v rodinné historii žádné vztahy k Česku nejsou.

Přišel jsem k češtině úplně náhodou, protože jsem jezdil s rodiči do Polska přes Čechy a tam jsem poprvé v životě vědomě vnímal češtinu. Samozřejmě jsem ani slovo nerozuměl, ale měl jsem dojem, že je to jazyk velmi krásný, ten zvuk se mi od začátku velmi líbil. Jednoho dne jsem se pak rozhodl, že půjdu na jazykovku, naučím se třeba nějaké základy, abych vůbec věděl, jak čeština funguje. Předtím jsem už znal angličtinu a francouzštinu a ve škole jsem měl taky latinu, ale slovanská gramatika byla pro mě úplně nová. Není jednoduchá, ale líbila se mi. Líbila se mi tak, že jsem s tím pokračoval, až jsem dosáhl takové úrovně, že jsem se mohl jakžtakž česky domluvit. I když to bylo na začátku těžký, občas jsem byl zoufalý a myslel jsem, že to nikdy nedokážu. Ale myslím, že se to vyplatilo. Asi čtyři pět let jsem se intenzivně a systematicky učil a pak jsem se začal zajímat i o jiné slovanské jazyky a trochu jsem se od té doby naučil i polsky, rusky i ukrajinsky. Ale česky mluvím z těch jazyků nejlíp.

Který jazyk z těch slovanských se vám tedy líbí nejvíc? Je to čeština?

Čeština, ano. A taky mě fascinuje česká kultura, která, jak asi víte, je v Německu úplně neznámá. Normální Němec o české kultuře vlastně nic neví. *Ahoj, pivo, švejk*, a tím to končí.

To pivo je takový význačný, protože je to společnej prvek obou kultur. Čím se vlastně v Německu žijete?

Vydělávám si na živobytí vlastním taxíkem. Člověk se nějak musí živit a tahle práce má tu výhodu, protože to dělám samostatně s vlastním taxíkem, že mám poměrně velkou svobodu. Můžu pracovat a mít volno, kdy se mi zachce, a mám přes den poměrně hodně času třeba něco číst. A to jsou věci, které bych v normálním zaměstnání asi úplně neměl.

Využil jste někdy češtinu během své práce?

No, taky se stalo, že jsem měl pasažéry z Čech nebo ze Slovenska. Samozřejmě nikdy nepočítají s tím, že bych uměl česky. Ti Češi mezi sebou mluvili česky a najednou přišli na to, že potřebujou někam jinam, než mi řekli, a ten jeden řekl tomu druhému: „Přelož mu to.“ A já říkám: „Nemusíte, já jsem tomu rozuměl,“ a oni z toho byli úplně mimo. To jsou takové malé příjemné zážitky. Podobně jsem to měl i s jedním Slovákem. Na takové věci jsem samozřejmě trochu hrdý.

Takže rozumíte i slovensky?

Ano, nikdy jsem se to neučil, ale podíval jsem se na slovenské filmy, nerozumím tak dobře jako češtině, ale tak na 80 % rozumím. No, já stejně, já teda nechci nijak urážet Slováky, ale nejsem si jistý, jestli to je opravdu jiný jazyk, nebo jen takový dialekt.

To by se jim nelíbilo.

No, já vim, já vim. Slovákové bych to asi neřekl. Ale tak já prostě myslím, že když jsem se naučil jenom česky, a přesto můžu bez problému slovensky rozumět, tak to přece musí být ten samý jazyk.

Vy jste říkal, že leccos čtete, když máte volno. Čtete také české autory? Kde jejich knihy případně sháníte?

Ano, taky. V Německu nevím, kde bych dostal český knihy. Já si je koupím, když jsem v Čechách, nebo si je objednáám přes internet. Je jedna věc, která mě

napadá, že by stála za zmínku. V Německu existuje malé nakladatelství, které vydává českou poezii v dvojjazyčných edicích. To nakladatelství se jmenuje Hochroth a od nich jsem si pár knih koupil. Jsou velmi krásné, vydávali třeba Jaromíra Typlta a Natálii Paterovou. Typlta a Paterovou už jsem tady na Šrámkově Sobotce viděl, měli tady čtení. Jinak většinou hudbu nebo texty, které tady vyslechnu, vůbec neznám, pro mě je to všechno nové.

Když jsme se dnes ráno domlouvali, vypíchnul jste z programu to, na co dnes chcete jít. Co vás tedy v programu festivalu nejvíce zajímá?

V podstatě mě zajímá všechno. Prvních pár let jsem chodil úplně na všechno, pak jsem zjistil, že je to velmi náročný, teď si i vybírám, občas potřebuju i pauzu, abych si odpočinul.

Tak od toho ten festival vlastně taky je, aby si člověk odpočinul. Všimnul jste si nějakých změn za těch 8 let?

No, u většiny těch ročníků byla programová ředitelka Eva Marková a myslím, že letos je to poprvé, kdy ten program celý vznikl úplně bez ní. Slyšel jsem o sporu organizátorů, ten mezi tradicionalisty a reformátory ve výboru, a možná, že letos je ten program trochu konzervativnější. Chybí mi trochu ten avantgardistický element, který tady dřív taky byl, ale jinak musím říct, že ten program je a vždycky byl vynikající a má velice vysokou úroveň. Vždycky jsem byl spokojený.

Jakožto člověk, jehož mateřštinou není čeština, jste tady na festivalu ve zvláštní pozici. Proč si myslíte, že nepřijíždí zahraniční bohemisté nebo vůbec zájemci o českou kulturu, literaturu nebo jazyk?

Být bohemistou, samozřejmě bych sem jezdil. Byla by to pro ně skvělá příležitost seznámit se s reprezentanty českého kulturního života. Ale možná, že o tom ani nevědí. Třeba kdyby se to propagovalo přímo na univerzitách nebo se posílaly pozvánky, třeba by to pomohlo. Nebo v sociálních médiích. Mimochodem existuje ještě jeden pán, který je ve velmi podobné situaci jako já, taky sem jezdí pravidelně, dokonce už dýl než já. Je to Polák, jmenuje se Marek Dąbrowski. S ním jsem se seznámil, když jsem tady byl poprvé, a to pro mě bylo velmi příjemný, protože on měl podobný potíže jako já. Naučil se česky jako samouk a občas jsme narazili na nějaký problém a spolu jsme přemýšleli, jak se to řekne správně. Letos nemohl přijet, protože pracuje na polské výzkumné polární stanici v Antarktidě a bude tam celý rok, ale už mně psal, že příští rok chce zase přijet. Já vlastně pořád ještě nevím, čím jsem tak zajímavý, že se mnou děláte rozhovor. „Zajímavý! Němec, který mluví česky!“ Myslím, že kdybych byl ve Španělsku třeba, i kdybych mluvil dobře španělsky, nebylo by to tak neobvyklé, že by lidé přišli a řekli: „Můžeme s Vámi udělat rozhovor?“

Já si myslím, že by to mohla být i taková pobídka pro organizační výbor, aby propagaci rozšířili přes hranice.

Kdybyste dokázali, že někdo přijede, budu rád, že už nebudu jediný cizinec.

Raport! jde s dobou!

Experiment ▲ Redakce prostřednictvím OpenAI

Následující text vznikl díky volně přístupnému rozhraní umělé inteligence (AI) ze stránky openai.com. Je lepší člověk, nebo neuronová síť? V poslední rubrice si neklademe za cíl odpovědět na tuto čím dál palčivější otázku, jen chceme prozkoumat možnosti a limity počítačem generovaných textů. Páté zadání znělo: Napiš napínavý příběh, jak se redaktoři šli ráno koupat do kašny na náměstí a prošli kouzelným portálem do jiného světa, kde potkali bytosti podobné kapybarám.

Redaktoři se šli ráno koupat do kašny na náměstí a prošli kouzelným portálem do jiného světa, kde potkali bytosti podobné kapybarám. Bytosti byly velmi přátelské a navštívili jejich království, které bylo pod vodou. Potom se vrátili do svého světa a zjistili, že uplynulo mnoho let.

Když se redaktoři vrátili do svého světa, zjistili, že uplynulo mnoho let. Byli překvapeni, že jejich svět byl stále tam, kde ho opustili. Všechno bylo přesně tak, jak si pamatovali, jen bylo o něco starší. Některé věci se změnily, ale celkově byl svět stále stejný. Redaktoři se rozhodli, že budou věnovat svůj život tomu, aby pomáhali ostatním lidem poznávat a chápat svět kolem nich.

Díky svým zkušenostem v jiném světě se redaktoři stali experti na poznávání a chápání světa kolem nás. Předávají své znalosti a poznatky dál svým čtenářům a pomáhají jim tak poznávat a chápat svět kolem nás.

RYZE AVANTGARDNÍ PRAVIDELNÁ OBČAS RÝPAVÁ TISKOVINA!

Redakce: Marie Ferynová, Jan Henyš, Ondřej Chaloupecký, Vojtěch Jandera, Vojtěch Kouřil, Klára Krásenská, Laura Makovičková, Kateřina Prášilová, Eliška Rybová, Martina Rybová, Barbora Schneiderová, Ondřej B. Vinš

Všechny fotografie tohoto obšťastníku s láskou fotografuje

© Martin Cáb

Vychází v Sobotce během 66. ročníku festivalu Šrámkova Sobotka.
Cena 15 Kč.

Vydává spolek SPLAV!,

U Studánky 5, 170 00 Praha 7,

IČ 26674122. MK ČR E 15812

Časopis *Raport!* vychází za finanční podpory Státního fondu kultury.

raport.redakce@gmail.com

CC BY-NC-ND 4.0